

Briti e-valimiste ekspert eestlastele: “Mul on teist kahju!”

„Demokraatial on e-valimistest vähe kasu; on rohkem asju, millest demokraatia võidab,“ ütles Suurbritannia digiõiguse ekspert Jason Kitcat, kes pidas 1. veebruaril Haabersti vabaajakeskuses elektroonilist hääletamist analüüsiva loengu.

E-valimiste kampaania endise koordinaatori Jason Kitcati sõnul meeldivad talle väga sellised infotehnoloogilised vahendid nagu näiteks *i-pad* ja *i-phone*. Samas ei tähenda suutlikkus suurepäraselt infotehnoloogiat üles ehitada otsekohe veel seda, et uus tehnoloogia ülimalt sobiks igaks tegevuseks. Kitcati hinnangul võib infotehnoloogia olla küll hea pangatehingute ja internetiostude tarbeks, kuid kindlasti mitte valimiste jaoks.

Kitcat rõhutas, et e-valimised peavad olema turvalised, kontrollitavad ja anonüümsed. 1990. aastate algusest veebikogukondade alal töötanud ja kuni 2012. aasta veebruarini Avatud Teadmiste Fondi koordinaatori ametis olnud Kitcati sõnul pole arvutid kahjuks võimelised neid kolme ülesannet korraga tagama; võib-olla suudetaks toime tulla vaid kahega neist.

NÄEB VIGU: Kitcati väitel on e-valimised nagu musta kasti süsteem – sisse ei näe keegi ja avalik kontroll hääletamise üle on võimatu.

Inglismaal tundsid valijad e-hääletamise ees hirmu

Kitcat juhtis 2007. aastal Inglismaa ja Šotimaa valimistel e-hääletamist ja elektroonilist hääletelugemist jälginud 25-liikmelist vaatlejaterühma. Selle järelevalve lõpparuanne viis järeldusele, et tuleb tegelda valimiskorralduse moderniseerimisega ning et e-valimiste temaatika pole enam valitsuse prioriteet.

Oma ettekandes tõi Kitcat näiteid Inglismaa ja Šotimaa erinevais linnades toimunud e-hääletustest, mis tekitasid valijais ja vaatlejais segadust ning mille usaldusväärsus satus suure küsimärgi alla. (Teadmiseks lugejatele, et e-hääletamine Inglismaal ei ole tähendanud mitte sellist kodus arvuti taga hääletamist nagu Eestis, vaid valimisjaoskonnas elektroonilise hääletusmasina juures käimist.)

Kitcati ettekande slaidideosa näitas avatud ukse ruumides, kus asusid hääletustulemustega arvutid, ja valimistulemusi talletavate arvutite sulgemata USB-otsi, mille kaudu oleks igauks võinud lisada juurde hääletamisinfot. Tema sõnul ei olevat inimesed saanud aru, mis nendes hääletusmasinates ikkagi toimus, ja lõpuks tundsid valijad pigem hirmu e-valimiste ees.

Loe edasi lk 3

Rakvere vägi vajab väge

Lääne-Virumaa pealinn sai aastaid tagasi turunduse asjatundjate soovitusel endale tunnuslause „Rakvere – väge täis!“. See tunnuslause sai ka sisu, sest Rakvere areng oli tollase linna pea Andres Jaadla meeskonna eestvedamisel kiire ja pidevalt meedia tähelepanu all.

URMAS TAMM
Rakvere linnavolikogu
Keskfraktsiooni esimees

Tookord osati kasutada kõikvõimalikke Euroopa Liidu toetusi, suudeti leida Eesti linnade seas oma koht ja nägu, millega eristuda paljudest samasugustest väikelinnadest.

Rakvere linnavolikogu oli selle kauaaegse esimehe Mihkel Juhkami juhtimisel, olenemata erakondlikust kuuluvusest, toetanud linna arengut; poliitiline võitlus oli neis küsimustes tagaplaanil.

Täna on pilt teine. Kas Rakvere väest on vähem väge?

Tegijad tegid Rakvere

Loomulikult ei olnud Rakvere areng ühe linna ja ta kaastöötajate ainuteene. Eelmiste linnavalitsuste ja nende juhtide pideva tööta poleks olnud nii soodsat pinnast uutele ideedele, mis muutsid unise provintsi-

linna atraktiivseks. Liha-kombinaadi järgi viineripealinnaks kutsutud Rakvere hakkas uut sisu omandama just linna pea Matti Jõe eestvõtmisel Tarva pronkskuju paigaldamise ajal. Täpselt sama lugu oli arhitektuuriselt huvitava keskvaljaku rajamisega – mitme linna juhi meeskonnad on olnud selles osalised.

Rakverre olid selleks ajaks koondunud mitmed isikused, kes leidsid siin koha teostada oma ideid. Rakvere tunnusele andsid oma hoo SA Virumaa Muuseumid juht Ants Leemets ordulinna mänguliseks muutmise, Maie Orav meeste tantsupeo korraldamisega, Roman Kusma Aqva vee keskuse rajamisega, Rakvere Teatri peanäitejuht Üllar Saaremäe punklaulupeoga jt.

Suure panuse on linna arengusse andnud Andres Sõbra juhitud korvpallimeeskond Tarvas. Viru Ralli tõi Rakverre autosportihuvilisi.

URMAS TAMM kirjutab, et aastaid tagasi oli Rakvere väge täis, nagu linna tunnuslausegi ütleb, kuid tänaseks on pilt teine, sest linna juhtide pink on lühikeseks muutunud ning linn vajab värsket väge.

Foto isiklikust arhiivist

Need on enamikus kultuuri- ja spordivaldkonna nimed, neid tuntakse. Kuid samamoodi pakuti häid võimalusi ettevõtluse ja kaubandusega tegelemiseks.

Olid tegutsemistahet täis rakverlased või mujalt tulnud, siin leidsid nad ees keskkonna, kus oli võimalus ennast proovile panna

Erakondade lühikesed pingid

Seega olid Eesti Vabariigi taastamise järgsed Rakvere linna juhid suutnud stabiilse kasvukeskkonna luua. Väge

täis Rakvere polnudki mingi PR-inimeste moodustatud sõnaühend, vaid sisu täis mõiste.

Loe edasi lk 5

Juhtkiri

Prohvet
Yana Toom

PRIIT KUTSER

Osale eestlastest mõjus „šokiteraapia“ uudis, kuidas Yana Toom olla klassifitseerinud eesti keele väljasurevaks. Mida ta valesiti ütles? See vastabki tänases kontekstis ju tõele! Kas tegu oli riikliku saladusega, millest kuritegu mõeldi, veel vähem välja öelda? Kas tõde on siis nii valus kuulata? Miks osa eestlasi tahab endale valetada, elada illusioonis, justkui läheks Eesti demograafiline olukord iseenesest paremaks? See on ju lausa skisofreeniline!

Psühholoogiast teame ju, et probleemi olemasolu tunnistamine loob juba ise eelduse selle võimalikuks paranemiseks. Tundub, et mõned eestlased on jaanalinnu kombel pistnud pea liiva ja istuvad siiani reaalsuse eituse faasis. Eestit selline käitumine igatahes mitte kuidagi edasi ei vii.

Yana Toomile peaks ühiskond tänulik olema, sest midu paljud ei mõistaks, millisesse katastroofilisse olukorda on parempopulistlik valitsus pannud mitte üksnes eestivenelasi, vaid ka eestlasi endid. Väljasuretatud maaelu, massiline väljaränne, spetsialistide põud, kiratsev majandus, kindlustunde kahanemine, lõhestatud ühiskond, turvatunde puudus ja negatiivne iive on vaid üksikud märksõnad, mis tänast Eestit kahjaks kirjeldavad.

Yana Toomi asus esimesena ründama silmakirjalik partei nimega IRL, kes üritab end servereida esirahvuslastena. Neil puudub aga „tänu“ idaraha-skandaalile moraalne õigus eestluse kaitsjatena üldse sõna võtta, sest nende liikmed müüsid Venemaa kodanikele, kellest mõnigi esindas maailma, Eesti elamislube. Isamaalikus on IRL-ist ammu kadunud. Partei esimehe Urmas Reinsalu tragikoomiline demagoogitsemine ei tugevda eestlust kuidagi viisi, pigem vastupidi. IRL võiks ühiskonna lõhkumise asemel keskenduda eestivenelaste integreerimisele, mitte assimileerimisele.

KESKMÕTE: Kui Eestit juhiks õiglane valitsus, on veel võimalik meie keele, kultuuri ja rahva väljasuremist peatada – tänane valitsus seda kindlasti ei suuda.

Venemaal saavad rahvusvähemused õppida emakeeles ja riik maksab nende õppe kinni. Eesti tahab ju olla Venemaale eeskujuks? Venekeelsete koolide sunniviisiline üleviimine eesti õppekeelele käib kirvemeetodil. Euroopalik oleks olukorrale läheneda etapiliselt, millele on pööratud tähelepanu ka nimekad Eesti arvamustöödrid. IRL armastab venelaste peal „šokiteraapiat“ rakendada, imestades samal ajal, miks venelased neid vihkavad. IRL ei näe venelases venelast, vaid eestlaseks assimileeritavat objekti. Värgisi ei pane sa kedagi oma keelt armastama! Kestma jäävad vaid kultuurid, kellest peetakse lugu ja kelle osa tahetakse vabatahtlikult olla.

Pikemas perspektiivis on kõik rahvad väljasurevad, sest rahvus kui selline on pidevas muutumises, nii geneetiliselt ja kultuuriliselt kui ka keeleliselt. Ega siis tänane eesti keel, kultuur ja geneetika pole enam see, mis 12. sajandil, Lembitu aegadel. Sama kehtib venelaste kohta. Ivan Julma aegsed venelased pole veel tänased venelased. Fakt on see, et tänane eesti keel seguneb ja lõpuks kaob. Nagu ka meie habras kultuur. See on paratamatus, millega tuleb leppida, sest kõik on jätkuvas arengus. Küsimus on pigem selles, kui kiiresti ja milliseid muutusi me sündida lasta tahame. Kui Eestis jätkub senine eestlust välja suretav poliitika, siis asendub tänane eestlus millegi uuega õige kiiresti. Kõik on tegelikult kinni meie endi tahtes. Kui Eestit juhiks õiglane valitsus, on veel võimalik meie keele, kultuuri ja rahva väljasuremist peatada – tänane valitsus seda kindlasti ei suuda.

Parempopulistliku meedia poolt skandaaliks köetud Yana Toomi väljasuremine algatab ühiskonnas loodetavasti laiema diskussiooni selle üle, mida konkreetset tuleks juba täna ette võtta peatamiseks meie rahvastiku arengu negatiivseid tendentse. Sõnumitooja kividega loopimise asemel tuleks võtta ette tõsised sammud, selleks et tema öeldu kunagi tõeks ei saaks. Vastasel korral tuleb aastakümnete pärast Yana Toom prohvetiks kuulutada!

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Keskerakondlane Tamm loodab VEB-i suhtes Riigikontrollile

Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjoni liige Tarmo Tamm Keskerakonna fraktsioonist kiidab Riigikontrolli soovi auditeerida VEB-fondiga seonduvat, pidades Riigikontrolli otsust õigeks. „VEB-fondi osas ilmsiks tulnud faktid heidavad varju paljudele endistele ja praegustele kõrgetele riigiametnikele ning poliitikutele. Usun, et see on meie kõigi huvides, kui lisaks parlamendi uurimiskomisjonile töötab probleemi kallal ka Riigikontroll,“ märkis Tamm. Tema sõnul on senised Riigikontrolli auditid olnud väga detailsed ning julgelt juhtinud tähelepanu riigis tehtud valeotsustele ja probleemsetele kohtadele. Tamm ütles, et Riigikontrolli kaasamine aitab oluliselt kaasa kõigi asjaolude väljaselgitamisele ja kindlasti tervitavad ka teised parlamendiliikmed, kuid eriti just VEB-fondi uurimiskomisjon, Riigikontrolli abipakkumist. Kesknädal tuletab meelde, et oleme VEB-ist kirjutanud juba siis, kui ülejäänud meedia sel teemal eelistas vaikida. Näiteks 3. märtsil 2010. aastal avaldasime Keskfraktsiooni liikme Lauri Laasi

arupärimise justiitsminister Rein Langile VEB Fondi vastu esitatud nõude lahendamise kohta. 9. novembril 2011. aastal kirjutas endine Riigikogu liige ja toonane rahanduskomisjoni esimees Olev Raju pikemalt oma kogemustest seoses VEB Fondiga pealkirja all „VEB Fondi vinduv pahandus“. Põhjust, miks see nn vana asi on järsku üleriigiliselt kuumaks teemaks tõusnud, tuleb Kesknädala meelest otsida poliitilistest ja mitte majanduslikest ringkondadest. Kindlasti ei ole sel kõigel puutumust näiteks niisuguste erakondadega nagu Rahvaliid, Keskerakond või Sotsiaaldemokraadid. Küll aga näeme, et kivi lükkas veerema IRL-i taustaga uus pangajuht Ardo Hansson ja teemat on üksipulgi kõikvõimalikul moel ülal hoidnud IRL-ist 2012. a välja astunud ajakirjanik Toomas Kümmel. Põhiline meediapüks käib ikka IRL-i sõbrana tuntud H.H.Luige väljaannete kaudu, Postimees on silmnähtavalt tagasihoidlikum. Ehk lühidalt – VEB on tulekahjal koalitsioonipartnerite vahel, eesmärgiga parandada IRL-i positsiooni. Mis on ka õnnestunud, olgem ausad.

IRL-i Rakvere abilinnapea propageerib „imeravimit“

Veterinaar- ja Toiduamet teavitab, et *Kyäni Europe AB* müüdatav toidulisandit *Kyäni Sunset* ei ole lubatud Euroopa Liidus turustada. Põhjuseks öeldi toodetes E-vitamiini allikana ja lisaainena kasutatav tokotrienool, mis ei ole lubatud ühendite nimekirjas. Amet on teinud toidulisandi *Kyäni Sunset* turulevijalet ettekirjutuse, millega kohustab peatama toote turustamise ja müügi Eestis, ning on läbi RASFF-kiirhoiatussüsteemi edastanud informatsiooni teistele liikmesriikidele. Veterinaar- ja Toiduamet soovib tarbijatel mitte osta ega tarbida toidulisandit *Kyäni Sunset*. Ajaleht *Virumaa Teataja* teatab, et Rakvere tuntuimaks *Kyäni* edasimüüjaks on IRL-i kuuluv abilinnapea Rainer Miltop, kes ajab ka oma ametiasju ülialli *Kyäni* värvides Mercedes-maasturiga. 2004. aastal IRL-iga liitunud Miltop tegeleb lisaks ohtlike ainete rahvale müümisele veel paljude ametitega, teiste seas juhib ta võlgades siplevat õmblusfirmat Multi Marger AS, mille ainuomanik ja juht ta on. Äriühingu 2011. aasta kahjum oli Krediidinfo andmetel

125 220 eurot, maksevõlg 1. detsembri 2012. aasta seisuga 21 774 eurot. Firma kuulub Soome päritolu inkassofirma *OK Incure* võlgnike nimekirja. Inkassofirma nimetas novembris seda õmblusettevõtet probleemseks võlgnikuks. Seega tegutsevad ka pärast kuritahtlikku kuriteost süüdi mõistetud reformierakondlase Andres Jaadla lahkumist Rakvere linnaapea ametist linnavalitsuses endiselt kahtlase taustaga ärimehed. Rakvere on tänu Jaadla tegudele pälvinud laiemas meedias palju negatiivset tähelepanu. Nüüd näikse kõik jätkuvat, rakverlasi kahjustavate uudiste eest on asunud hoolitsemata IRL ja Miltop. Kas tõesti ei hakka rakverlastel sellest kõigest saama villand? Kuigi midagi on siiski toimumas – ka Rakverest on rahvaloenduse täpsustatud andmetel lahkunud palju noori inimesi ja linnaelanike hulk väheneb. Kesknädala hinnangul väärivad Rakvere elanikud linna juhtima parema renomeega väärikamaid poliitikuid.

Kas „Foorumit“ keegi kuulas ka?

ETV 30. jaanuari maksualane „Foorum“ põhjustas nii kollases kui ka sotsiaalmeedias rohkesti vastukaja ja pseudoväitlusi selle üle, kes kaagutab, kes peab vait jääma ja kes on mats. Samal ajal on meedias peaaegu täiesti puudunud arutelu poliitikutest seekordse debati põhisisu ehk riigile sobivama maksupoliitika üle. Oskuslikult sai jällegi käärdatud ühiskonna tähelepanu rohkem kanadele ja meesõvinistidele, kui inimete elu reaalsele parandamisele. Saates osalenud poliitikud Kadri Simson (KE), Jürgen Ligi (Reform), Rannar Vassiljev (SDE) ja Tõnis Palts (IRL) pakkusid vaatatajale küll elava etenduse (saatejuht Andres Kuusk) selles saatesarjas liigsagedase uinumeelolu asemel, kuid kahjuks on hilisemates vastukajades jäänud täiesti tähelepanuta vähemalt kolm väidet, millega jällegi „hiilgasid“ valitsuspoliitikud: „Foorumi“ 23. minutil teatas Ligi, et IRL-i programm jäi koalitsioonileppesse panemata; 32. minutil kinnitas Palts, et Eesti Rahva Muuseumi ehitamine on raiskamine; 35. minutil väitis taas Ligi, et eestlased lähevad Euroopasse, sest seal ei pea tööd tegema. Mis ongi siis meie „üksmeelse“ valitsuse tase.

Toobal Jääkeldri kohta: kas Ilves julgeb soovitada presidendi otsevalimist?

„Minus tekitab siiski küsimusi president Ilvese rolli rahvapäeval vastu võetud otsuste juures. Nimelt lähevad ju rahvapäeva otsused presidendi lauale. Mis saab aga edasi – kas Ilves filtreerib välja ainult talle sobivad ettepanekud või esitab Riigikogule kogu paki koos põhiseaduse muutmist nõudvate ettepanekutega? Minu hinnangul oleks väga tervitatav, kui Ilves järgiks president Meri julgust ja eeskujut ning annaks Riigikogule ka soovitusi presidendi otsevalimiseks. Seda enam, et tal endal pole ju midagi karta,“ kirjutas Keskerakonna peasekretär Priit Toobal 31. jaanuari Öhtulehes.

Tervikuna on Priit Toobali lugu lugeda Kesknädala veebis!

HIIBUSE NÄDAL

SIIM KALLAS ON TAGASI MÄLUMÄNGU JUHTIMAS. SEEKORDSEID MÄNGUREID ON AGA TABANUD SUUR UNUSTAMISEPIDEEMIA?

Eestlased, mul on teist kahju!

Algus esilehel

Kitcati sõnul saadi ühes piirkonnas koguni 56,1% rohkem hääli pärast seda, kui hääled olid paberil uuesti üle loetud. E-valimiste tõttu ei oldud lõpuks enam kindlad ka valimistulemustes.

E-valimised ülikulud

Kitcati väitel on e-valimised nagu musta kasti süsteem – sisse ei näe keegi ja avalik kontroll hääletamise üle on võimatu. Kui internetis ostu sooritamise puhul on näha, mida sa ostsid ja kui suure summa eest ning kõik see on kontrollitav ja ostja saab hiljem pretensioone esitada, siis e-hääletamise puhul pole see võimalik. Arvutid ei taga anonüümsust.

E-hääletusel võttis valimistulemuste kokkuvõtmine kaks korda rohkem aega kui pabersedelite ülelugemine, nentis Kitcat. Ka osutsid e-valimised Kitcati andmeil äärmiselt kulukaks. See olevat tema väitel läinud maksma 1 miljon naela. Näiteks tegi Londoni linnapea kalkulatsiooni, mille tulemused näitasid, et e-valimised on tunduvalt kulukamad kui pabersedeleid kasutades.

Lisaks on pabersedelitega hääletamisel Kitcati meelest märksa raskem pettust läbi viia kui e-valimistel. Miljon häält e-hääletusel juurde lisada – see on sootuks kergem, kui miljon pabersedelit ühest vinnast teise tõsta. Kitcat tõi esile, et e-hääletamise puhul tuleb valmis olla ka väljast tulevate küberrünnakute tagasitõrjumiseks, nii nagu on korduvalt juhtunud näiteks mitmete USA suurte asutustega. „Ma ei saa tõepoolest aru nendest ütlejatest, kes väidavad: meie tehnoloogiasüsteem on turvaline. See pole lihtsalt võimalik,“ tunnistas

Kitcat. Kui raha on vähe, tuleks seda tema sõnul kuluka e-hääletamise läbiviimise asemel kasutada näiteks koolide ja lasteaedade tarbeks.

„Mul on teist kahju!“ tunnistas Kitcat kuulajatele lõpetuseks, mööndes, et mujal maailmas pole sellist e-hääletust nagu Eestis.

Peale Tallinna pidas Jason Kitcat loengu ka Paides ja Pärnus.

Tekst ja fotod Indrek Veiserik

Jason Kitcat on lõpetanud Warwicki ülikooli arvuti- ja juhtimisteaduste erialal ning omandanud Sussexi ülikoolis teaduskraadi tehnoloogia ja innovatsioonijuhtimise alal ning tegelnud sama ülikooli doktorantuuris e-valitsuse nõustamisega. Ta on maailma esimese avatud koodiga e-valimiste läbiviimiseks mõeldud vabavara GNU.FREE autor. Jason Kitcat on 275 000 elanikuga Brighton & Hove'i linnavolikogu eesistuja. Tegemist on populaarse Inglise linnaga, mida igal aastal külastab 8,5 miljonit inimest ja kus tegutseb kaks suurt ülikooli ning rohkesti IT-ettevõtteid. Jason Kitcat kuulub Suurbritannia esimesse roheliste moodustatud omavalitsus-administratsiooni.

SUUR HUVI: Kitcati kogunes kuulama suur hulk inimesi, kellest paljud pärast ettekande lõppu soovisid väliskülalisele küsimusi esitada. (Paremal) Kitcat ja Keskerakonna Haabersti piirkonna esimees Kalev Kallo.

Vene ajakirjaniku skandaalse loo pealkirjastas Margus Tsahkna (IRL)

Kuna parempoolsete erakondade sotsiaal- ja majanduspoliitika on läbi kukkunud, haaravad nad harjumuspäraselt jälle vene kaardi järele. See on üldtuntud tõsiasi, mida Eesti poliitikas palju kordi on kasutatud.

SIRET KOTKA
Keskerakonna Lääne-Virumaa piirkonna esimees

Ka seekord noppis IRL üles Venemaal ilmunud artiklist „Eesti haigus“ eestlaste väljasuremise teema, milles oli mitme intervjuueeritud riigikogulase seas tsiteeritud ka Yana Toomi.

IRL on sel teemal aga kirjutanud ka ise. Võiks öelda, et Vene ajakirjanik on artiklikas kõige rohkem ainet saanud justnimelt IRL-i esindajate sõnavõttudest. Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimees Margus Tsahkna (IRL) kirjutas 11. oktoobril 2012 Postimehes eestlaste väljasuremisest pealkirja all „Eesti riik põeb surmatõbe“.

Ka Luik ja Ilves tunnistavad eesti rahva kadumist

17. oktoobril kirjutas Tsahkna aga samas lehes pealkirja all „Perevalimistega demograafilise vetsupoti vastu“ järgmist: „Kui me ei suuda tagada põhiseaduse preambulas sõnastatud eesmärki „tagada rahva, keele ja kultuuri püsimine läbi aegade“, siis tuleb sinna kirjutada mõni muu eesmärk. Näiteks „vääriskas hääbumine“.“

Kuna Vene ajakirjaniku visiit Eestisse toimus samuti mullu oktoobris, siis pole ehk ka kuidagi juhuslik, et oma loo pealkirja („Eesti haigus“) on ta laenanud just Eesti enda ajakirjandusest. Selle üle pole nagu mõtet vaielda, kas vängem on Tsahkna „surmatõbi“ või Andrejeva „haigus“. Ei kujutagi ette, mida ütleks IRL siis, kui keegi teine peale nende eneste julgeks rääkida „vetsupotist“.

„Väärrikast hääbumisest“ ongi aga vastavalt Tsahkna üleskutsesele juba hakatud rääkima. Eesti Päevalehe omaniku Hans H. Luige programmilises kirjutises 7. jaanuaril oma lehes ristiti see siht „kestlikuks kahanemiseks“. 25. jaanuaril raporteeris samuti Luigele

kuuluv Delfi võidurõõmsalt, et ka president Toomas Hendrik Ilves toetab „kestliku kahanemise“ ideed. Maaülikooli rektori Mait Klaasseni inaugureerimisel ütles Ilves: „Eesti elutähtis ülesanne ei ole enam tulla võimalikult hästi toime ja kohaneda katkematu kasvuga, pigem peame toime tulema paratamatu kahanemisega.“

Kuna just IRL on kõige enam vastutav maaelu hääbumise, madala iibe ja parimas tööeas inimeste massilise väljarände eest, siis rahvuslikule kaardile rajatud poliit-tehnoloogia Eestis enam ei tööta.

4. veebruari Eesti Päevalehe anonüümne juhtkiri „Eba-patriootlikud sõnad“ ründab ju tegelikult mitte Yana Toomi, vaid just neid seisukohti, mida on muu hulgas samas lehes avaldanud lehe omanik Hans H. Luik ja talle lähedalseisev IRL. Olukord meenutab Eesti sajandi filmiks kuulutatud

„Hukkunud Alpinisti hotelli“ stseeni, kus Luurvik-Luurvik ründab iseenmast.

IRL ründab enne oma lõplikku hääbumist

Tundub, et IRL-i ja Eesti Päevalehe arvates on nii eesti rahvuse elu kui ka surm teemad, millel mitte keegi teine ei tohi enam sõna võtta. Või kui, siis ainult sel ajal ja ainult sel viisil nagu see IRL-ile sobib.

Kuna just IRL on kõige enam vastutav maaelu hääbumise, madala iibe ja parimas tööeas inimeste massilise väljarände eest, siis rahvuslikule kaardile rajatud poliit-tehnoloogia Eestis enam ei tööta. IRL on ka Eesti poliitikas, Euroopast rääkimata, eilne päev. IRL on väljasure nähtus ja nad teavad seda, ning sellega tulebki seletada nende ebaadekvaatseid reaktsioone.

Viimaste päevade kära meedias on ju olnud tüüpiline kateoperatsioon. „Russki Report-jor“ võttis nii artikli pealkirja kui ka põhilise sisu IRL-lase Margus Tsahkna kirjutisest. Kui paljud seda tähele panid?

Seejärel aga tegi IRL oskusliku kateoperatsiooni ja veeretask kõik Keskerakonna kaela. Vene loole andis pealkirja Margus Tsahkna, kuigi praegu avalikkuses seotakse seda kõige enam Yana Toomiga, nii uskumatu kui see ka ei tundu olevat.

Keila linnaliinibussides sõidetakse nüüd tasuta

Keila linnavolikogu otsustas, et Keila linnaliinibussides on alates 1. veebruarist sõitmine kõigil prii.

Keila bussiliinidel sõitmine on olnud kogu aeg tasuta pensionäridel ja õpilastel, kes moodustasid valdava enamiku praegustest bussikasutajatest. 1. veebruarist on linnasisene bussiliiklus tasuta kõigi jaoks, sõltumata elukohast.

Otsus lähtus majanduslikest kaalutlustest. Leidsime, et piletiraha kogumise süsteemi halduskulud on aastas ligi kolm korda suuremad kui piletimüügist saadud tulu. Lihtne matemaatika näitab, et pole mõtet lisaks bussifirmalt veoteenuse ostmisele teha mõttetuid kulutusi piletimüügile.

Arutelusid tasuta bussisõidu rakendamiseks on olnud Keila linnavolikogus juba aastaid. Tänavu tegin koalitsioonipartneritele (koalitsiooni kuuluvad Keskerakond, Reformierakond, Sotsiaaldemokraatlik Erakond ja valimisliit „Sõbralik Keila“) ettepaneku lõpetada asjatud kulutused ja võimaldada kõikidel linnaliinidel kõigile tasuta bussisõitu. Selleks ajendas tasuta bussisõidu rakendamine Tallinnas. See ettepanek kui ratsionaalne sai kõigi volikoguliikmete heakskiidu.

Harjumaal on teisigi omavalitsusi, kus vallasine transport on sisuliselt tasuta, ainult et seda pole siiani ametlikult välja öeldud.

Ago Kokser
Keila linnavolikogu esimees, Keskerakond

Reformierakonna pika võimutsemise järel vajame päästvaid reforme

Kui ringi sõita, peatuda vallamajades ning vestelda omavalitsustöötajate, kooliõpetajate, politseinike või lihtsalt inimestega, siis muud ei kuule kui appihüüdeid. Kui kasutada meie esiarvamusiidri ja esileedi sõnavara, siis – virisemist. Mida põrgut need inimesed siis virisevad? Miks on kõikjal kuulda appihüüdeid?

PEETER VÕSA
Riigikogu liige, virulane

No ei ole vaja olla ei esiarvamusliider, ei esileedi, ei sotsioloog ega majandusteadlane, et aru saada – miskit on mäda siin Eesti riigis. Nii mäda, et tõtt tuleb tükatina paksu valedet kihi all varjata. Võin kindlalt väita, et ei mullivannist, fooliummütsist ega seemnete söömisest enam abi pole. Valitsev poliitika on toonud olukorra, kus rahvas ja riik on lõplikult kaotanud omavahelise sideme ning kus neil kummalgi on omad sihid, suundumused ja soovid. Ja kumbki rakendabki oma võimalusi oma poliitikat elluviimiseks.

Inimesed hakkavad vastu

Millist poliitikat riik kasutab, sellega on kursis poliitihuviline seltskond ja oma kitsa eriala spetsialistid. Nemadki hakkavad vastu. Õpetajate meeleavaldust mäletavad kõik. Mäletavad ka selle lõppu ja tagajärgi. Nägin Toompea lossis õpetajate üle irvitamist samal ajal kui nad lossi ees meelt avaldasid. Siis otsustasin lossivärvade neile avada. Ja mis ma saavutasin? Nagu meil ikka juhtub, midagi hoopis äraspidist. Lootsin koos õpetajatega, et neid võetakse kuulda. Aga võta näpust! Selle asemel, et õpetajate nõudmistele vastu tulla ja nende heaolule pisut raha raisata, telliti Toompea lossile „Võsapeksi kristallvärvad“ ehk kuulikindlast klaasist ukseid, mis avanevad ja sulguvad automaatselt ning mis võivad ukse vahele jäänud inimesel isegi jäsmed otsast lõigata. Nõnda anti nii mulle kui ka õpetajatele, aga samuti kõigile ülejäänud Eesti elanikele sõnum: parlament ja rahvas ei ole üks. Kui rahvas hakkab pead tõstma, kaspeldatakse parlament (ja selle seegi osa, mis inimeste eest on valmis seisma) veelgi enam, et appihüüded ja ettepanekud ei jõuaks rahvasaadikute kõrvu.

Ametiühingud – täpselt sama lugu. Arstid – jällegi kordus kõik. Läks isegi niikaugele, et arstide ja riigi koostöölepe sõlmis riik iseendaga, aga mitte arstidega.

Saage aru, kallid inimesed, arstide streik ei ole veel tänaseni lõppenud! On tarvis teada ka seda, et arstid ei võitle mitte iseenda hea sissetuleku eest. (See ei olegi neil kuigi hea, sest oma nn kõrge palga eest peavad nad tegema looma moodi tööd, mille all kannatab aga kvaliteet.)

Eestit juhitakse saamatult

Võtame põllumehed. Nemadki pole rahul. Pole rahul Euroopa Liidu toetustega ning korraldavad meeleavaldusi juba Brüsselis. Miks peaksid põllumehed ise seal mässama, kui nad on valinud rahvaesinduse? Sest nende valitud esindus koosneb saamatust inimestest, kes ei ole endale võetud/pandud kohustusi suutnud täita. Rahvaesindajad käivad alati, lõhkisi sabakuubesid kandes, EL-i institutsioonide vahet, lurbivad sisse mullitavaid šampanjerit ja maitsevad kalamarjavõileiba peale, aga põllumeeste toetused jäävad ikka EL-i keskmisele alla. Minupärast võiksid sabakuubedes saksad Brüsselis kasvõi kulda süüa, aga võetud kohustused olgu täidetud! Miks seda pole? Sest sinna on sattunud saamatud ja enesekesksed saksad.

Majandusest räägitakse nagu mingist imeloomast, millest ainult Jürgen Ligi on võimeline aru saama. Tot sellist jampsi kuulen ma haritud inimeste suust küll elus esmakordselt! Kas ta ei ole endalt küsinud, mis saab meie riigist, kui Jürgen enam rahandusminister ei ole? Kas läheme kolinal sügavasse põhja? Ei lõppenud ju televisioon otsa peale Urmas Oti lahkumist ega juhtu majandusega mitte midagi, kui Jürgenit eesotsas ei ole. Jürgen on raamatupidaja, aga majandamine ja raamatupidamine on kaks isasja. Need, kes raha teenivad, ja need, kes seda kokku loevad, on ka väikestes firmades erinevad inimesed. Olete kuulnud ju tegevdirektoritest? Ka riik toimib samuti. Raha teenimine ja raha lugemine on kaks isasja. Majandamise asemel on meil kõik taandunud pearaamatu pidamisele. Ja nagu eraäris praktiseeritakse sageli toeltraamatupidamist, paistab toeltraamatupidamine välja ka üle riigi.

Majanduslik suutmatust ning igat sorti raamatupidajate, ametimeeste ja ärihaide ületähtsustatud võim viib meid järjest lähemale sotsiaalsele katastroofile. Elus mitte kõik ei tugine raamatupidamisele. Ka ei ole eesmärk olla eduka majanduse supermudel, vaid

tagada eestlaste keele, kultuuri ja rahvuse püsijäämine kuni aegade lõpuni.

Negatiivne iive positiivseks

Algusest saati puudub Eestis igasugunegi mõistlik regionaalpoliitika. Ei ole tegeldud tühjenevates maapiirkondades töökohtade loomisega ega ole püütud negatiivset iivet positiivseks pöörata. Nii saabki regionaalminister Siim-Valmar Kiisler tulla Riigikogu ette ja süüdimatult konsta-

häälest ilma! Nad vajavad võimutsemise, jaksellepuudumise laostab moraaltud vördjad lõplikult.

Täna saab iga inimene aru, et nii IRL kui ka Reform oleks hädasti tarvis võimutsemise eemale lükata. Tuleb langetada otsuseid, mis pööraksid Eestit veidi rohkem vasakule ja annaksid meie poliitikale inimliku näo.

Elu tuleb Eestimaale tagasi tuua

Reformida on vaja praktiliselt kõike. Regionaalpoliitika lon-

küll, kuid edukaks toimetulekuks on tarvis arukalt ümber korraldada kutseharidus, et meie tööjõud oleks edukas ka erialaväljaõpet nõudval allhangete turul. Olgu jutt siis puudu- või metallitööstusest, põllumajandusest või muust.

Hullud ja idioodid

Minu meelest laseb Venemaa turu võimalused täna käest ainult hull. Jutt, et keegi selle käigus Eestimaa venelastele maha müüb, on idiootsus ja sellist

parandada. Vabakonnad räägivad kõva häälega valimis- seaduse muutmise ja presidendit otsevalimisest. Ma olen nendega sada protsenti nõus. Kuid peame jälle kalkuleerima pragmaatiliselt. Kas abi oleks mõnest uuest parteist?

Ilmselt mitte, sest uuspartei- de suutmatust on näidanud nii Res Publica kui ka Rohelised. Miks neil nii läks? Täname paratamatuse on, et partei, millel pole võimu kohalikes omavalitsustes, ei saa ka riigi tasandil olla edukas. Juhin täie

vastutustundega teie tähelepanu sellele, kulla lugejad, et sotsiaaldemokraatidel pole kohalikes omavalitsustes võimu. Minu ettepanek kõlaks tõepoolest nii: võtke end kokku ja andke neil valimistel oma hääl Keskerakonna poolt! Meil juhtub vigu ja vahel tülitseme nii teistega kui ka omavahel, aga meil on ka palju eeliseid. Meil on kindel ja keskne juhtimine, tänu millele langevad otsused ka teostuvad. Me oleme näidanud üles hoolivust ja oleme võidelnud kesk- klassi tekitamise ja säilimise eest. Meie programm on inimestele vastuvõetav ja teised parteid ründavad meid mitte poliitiliste põhimõtete pärast, vaid valijate emotsioonidele rõhudes. Meil on võim suuremates kohalikes omavalitsustes ja me suudame seetõttu ka riigi tasandil olla edukad.

Valijate valideerimisest

Ja lõpuks. Kui ma töötaksin välja Reformierakonna valimisstrateegiat, siis kasutaksin loosungit: „Appi, Savisaar tahab kõiki Eesti elanikke ära valideerida!“ Kõlaks ju hingelõhestava appihüüdena. Mina aga ütlen: las valideerib pealegi! Riik on teid ammu ära valideerinud ning vastutasuks olete saanud vaid vaesuse ja hoolimatuse. Savisaar annab vähemasti tasuta ühistranspordi ja pensionäridele lisaks veel ühekorde toetuse aastas. Lõpuks ometi peab ka valija hakkama aru saama, et valimised ongi vahetuskaup – sina mulle lubadus ja mina sulle oma hääl. Olgem valimistel vähem emotsionaalsed ja rohkem omakasupüüdlid! Ja ei maksa uskuda igasugust teostatamatut valet (Euroopa viie rikkama riigi hulka!), mida teile viimase kümne aastajooksul on teid mõnitades ette visatud.

“Nägin Toompea lossis õpetajate üle irvitamist, samal ajal kui nad lossi ees meelt avaldasid,” kirjutab Peeter Võsa. Meeleavaldus lõppes sellega, et Võsa kutsus õpetajad lossi ja teenis sellega valitsuspoliitikute pahameele. Inimesed peavad oma alandamisele vastu hakkama, leiab Võsa. Foto Urmi Reinde

teerida, et meil on iive negatiivne ja väljaränne lisab sellele oma meelethuiniuse. Ongi kõik. Ega ta ei valeta. Aga mida ta välja pakub, ta on ju võimul? Mitte midagi. Kahe aasta jooksul Riigikogus olen aru saanud, et riik on loonud seadusi, mis on ainult suurärde lobigruppide toetatud või ametnike poolt tehtud eri ametkondade heaks funktsioneerimiseks vajalikud. Valijate huvidega pole viimasel ajal üldse arvestatud. Aga sel juhul tuleks valijatele ausalt ära rääkida, et nemad on poliitikute ja äriettevõtete lüpsilehmad, kes peaksid kord nelja aasta tagant andma oma hääle (võimalikult e-valimistel, mille tulemused ei ole kontrollitavad) ja leppima sellega, mis neile peale pannakse.

Valeta, ja sa saad võimule!

Valetamine on Eesti poliitika igapäevane osa. Võtke või Autorollo skandaal või VEB Fond või Eesti Energia 100-miljoniline investering või Estonian Airi allakäik. Kas on vähe informatsiooni või pole võimalik süüdlasi süüdi mõista? Poliitiliselt on võimalik olukorra põhjustajaid karistada küll. Jätke nad valimiste ajal

kab mõlemat jalga. Ei ole küsimus, kui kaugel asuvad vallamaja, postkontor või kool. Peamine on, kuidas tuua elu maale tagasi ja luua tingimused laste sünnitamiseks, tagada järelkasvule mõistlik tööhõive kodukohas ning hariduse kättesaadavus ka küladest.

Haridusreformi ei toeta äsja läbi viidud rahvaloendus. Selle andmetega vaid manipuleeriti ning reformimisel ei arvestatud, milline pilt loendusest selgus. Kui arvudega vassiti, siis muutis see ülesande lahendamise võimatuks, sest valedel algandmetel tuginedes pole võimalik õiget tulemust saada. Haridust on tarvis taas reformida. Vaja on panustada täiskasvanute ümberõppele. Ei ole mingit mõistlikku põhjust arvata elukorraldusest välja elu hammers- ratate vahele jäänud 40–50-aastaste põlvkond. Nad teevad hea meelega tööd, nad ei lahku kodumaalt ja heal juhul suudavad veelkord elus (kui majanduslik olukord vähegi võimaldab) luua perekonna ning üles kasvata veel ühe põlvkonna lapsi. Igasugu kosmosekuubikute panustamine ja IT-valdkonna arendamine on vajalik

juttu saabki ajada ainult idioot. Kui Venemaal oleks hädasti vaja meid vallutada, oleks see ammu tehtud. Teiseks on meie nigelas majanduses Vene raha osakaal nagunii suur, olgu otsesel või varjatud kujul. Kellele on tarvis sotsiaalse katastroofi äärele viidud kääbusriiki? Miks peaks Venemaa tahtma okupeerida või inkorporeerida maalapikest, kus elab miljon inimest, kes kohe hakkaksid Venemaad seestpoolt õnestama? Nagu neil omal probleemil vähe oleks! Mina usun, et koostöö on täiesti võimalik – nagu Soomelgi.

Raha maale tagasi!

Haldusreformiga tegeldakse meil samuti vales otsast alustades. Kõigepealt tuleks taastada kohalike omavalitsuste tulubaas. See leevendaks veidi kõiki probleeme. Aitaks kaasa kadunud turvalisuse tagamisele, sest vähendaks sotsiaalprobleeme ning võimaldaks panustada korra- ja turvalisusse. Alles sellega koos tuleks asuda valdasid liitma.

Loetelu võiks jätkata kaua. Enamik inimesi saab probleemi tõsidusest aru. Aga küsige, kuidas olukorda

Kas Põlva linn ja vald ühinevad?

1. jaanuari 2013. a seisuga oli elanikke Põlva linnas 6111, Põlva vallas 4049. Jaanuari keskel Põlva linna ja valla ühinemise rahvaküsitlusel osales linnast 8,5%, vallast 11,7% valimisõiguslikest elanikest. Linnas hääletas ühinemise poolt 45%, vallas 69% osalenutest.

GEORG PELISAAR
Põlva linnapea

Põlva linna ja valla ühinemine on juba habemega lugu. Esimest korda toimus ühinemisteemaline rahvahääletus koos 1999. aasta valimistega. Kui enamik linlasi pooldas tookord ühinemist, siis kolmveerand vallakodanikest oli vastu. Ühinemissetepanekuid on arutatud igas volikogu koosseisus, konkreetsete läbirääkimisteni jõuti esmakordselt pärast 2009. aasta valimisi.

Leige osalemine küsitlusel

Ühinemise rahvaküsitlust on tõlgendatud mitmeti. Pettumuse valmistas suhteliselt vähene hääleõiguslike kodanike aktiivsus, seda eriti linnas. Arvan, et üheks põhjuseks, miks see nii läks, oli andmete vähesus.

Tuleb tunnistada, et hankega tellitud tasuvusanalüüs, mida enne küsitlust tutvustati, kirjeldas peamiselt praegust olukorda ja andis vaid ähmase visiooni tulevikust, mistõttu polnud ka linn ega vald nõus firmale uuringu eest täissummat välja maksma. Pädevat finantsanalüüsi sellest, millisteks kujunevad rahalised võimalused ühises omavalitsuses ja millisteks eraldi omavalitsustes, pole siiani. Ühepoolset on seda ka raske teha. Kui linnaeelarve eelnõu on kodulehel olnud juba ammu kättesaadav ja volikogu eelmisel istungil võeti see ka vastu, siis valla 2013. aasta eelarvenumbrid pole tänini kättesaadavad.

Vähese aktiivsuse teise põhjuseksena on nimetatud seadust, mis lubab volikogudel ühinemist otsustada rahvaküsitluse tulemusi arvestamata. Ühelt poolt mõistab enamik elanikke, et liitumine rõngasvalla puhul on ju mõistlik, aga teisalt tahab ju mõtleval inimene siiski teada, mida see realselt kaasa toob.

Mõistan vallakodanike ühinemistahet

Vallakodanike enamus oli liitumise poolt. Kogu teenuste pakett saadakse ju peamiselt Põlvast ja linnavalitsussegi on lihtsam jõuda kui linnaeelarvele asuvasse vallavalitsusse.

Põlva linn on olnud aastaid teenuste poolest Eesti esimeste omavalitsuste seas. Toetame peresid lapse sünnil 320 euroga, maksame kooliteed alustavale lapsele 128 eurot ranisatoetust ning igale õpilasele 25 eurot koolitoetust. Kui riik maksab toiduraha üksnes põhikooliõpilastele 78 senti päeva kohta, siis Põlva linn toetab kõiki õpilasi lisaks 45 senti ulatuses ning tasub vajadusel õpilase kogu toiduraha. Linnaeelarves on eraldatud vahendid õpilaste bussisõidu kompenseerimiseks ja ka osatudenõude õppetootusteks.

Meil on lisaks huviringidele ja -klubidele oma spordi-, muusika- ja kunstikool. Kui spordikoolis osalemine maksab õpilasele 5 eurot ja muusikakoolis õppimine 14 eurot kuus, siis linn eraldab oma eelarvest õpilase kohta lisaks vastavalt 60 ja 121 eurot kuus. Kui lasteaia tegelik kohamaks on Põlvas ligi 200 eurot, siis lapsevanemal tuleb sellest tasuda vaid 15 eurot. Et veidikegi kahandada hinnaralli mõju, maksame toetust paljulapselistele peredele ja pensionäridele ning tagame eakatele tasuta bussisõidu.

Põlval on oma haigla, kus linn kompenseerib elanikele poole voodipäeva- ja arstivisiiditasust. Kokku kulub sellelaadistele teenustele linnaeelarvest ligi 350 tuhat eurot aastas. Samas jääb Põlva vald oma teenuste poolest Geomedia uuringu põhjal omavalitsuste viimase veerandi hulka. Ühinemisel loodetakse mõistagi, et linnas kehtivad tingimused ja teenused laienevad ka vallarahvale.

Linnarahva võimalik kasu

Linnas on olemas peaaegu kõik vajalik. Kultuuriasutuste (raamatukogu, kultuuri- ja huvikeskus, muusikakool ja kunsti-

kahe lasteaia kasutuses 17 109 ruutmeetrit üldpinda ehk 2,8 ruutmeetrit iga linnaelaniku kohta. Sotsiaalobjektide (haigla juures tegutsev päevakeskus, Jaama tänava perekeskus ning

tänava 10. jaanuaril ja mille tagasimaksmine algaks just pärast eeldatavat ühinemist, 2014. aastal. Selliseid, vahetult enne ühinemist tehtud kooskõlastamata suuri investee-

sellise investeeringu vastu. Kui võrd aga maavanem ja vallavanem olid mõlemad IRL-i liikmed, eraldati siiski kohalike omavalitsuste investeeringutoetuste programmist raha, ning 2010. aastal alustati ehitusega. Probleemid ehitusel on valla omafinantseeringut kolmekordistanud, ja nii on mõistagi vallarahvale kergendus (aga linnarahvale mure!), kui laenukoorem jaguneb ühinevale omavalitsusele. Lisaks tuleb arvestada, et suurem koolimaja nõuab suuremaid kulusid, millest kõike ei kaeta sugugi mitte riigieelarvest. Linnaelanikke mõjutab arvatavasti veel soov säilitada maakonnas Põlva linn kui omavalitsus koos seniste linnas juba harjumuspäraseks saanud teenuste ja soodustustega. Finantsanalüüsi puudus mõistagi süvendab hirmu seniste teenuste võimalikult kallinemisest või kadumisest.

Ühinemine sõltub volikoguliikmete vastutustundest

Aktiivsemad kodanikud on oma sõna öelnud. Nüüd tuleb volikoguliikmetel enne hääletamist otsustada, kas nad lähituvad üksnes küsitluse tulemustest või nõuavad ühinemiskomisjonilt siiski ka reaalselt finantsanalüüsi, mis minu arvates oleks igal juhul vajalik. Ühinemine lihtsalt seetõttu, et oleme tihedalt seotud, ei saa olla eesmärgiks.

Linnapeaametisse asudes olin seisukohal (ja olen tänagi seda meelt), et õige aeg ühinemiseks oleks olnud hiljemalt kümme aastat tagasi. Siis oleks jäänud mitmed piirkonna jaoks küsitavad kulutused tegemata. Meenutan, et tollal oli vallavolikogu ühinemise vastu. Vastastikune koostöösoov võinuks veel mõndagi muuta. Paraku tuleb tunnistada, et seda soovi pole vahepealsetel aastatel piisavalt olnud. Äkki kandub soovimatus koostööks ka uude omavalitsusse?

See, kas linn ja vald jätkavad pärast valimisi koos või eraldi, peab selguma hiljemalt märtsis.

GEORG PELISAAR: Linnapeaametisse asudes olin seisukohal (ja olen tänagi seda meelt), et õige aeg Põlva linna ja valla ühinemiseks oleks olnud hiljemalt kümme aastat tagasi. Siis oleks jäänud mitmed piirkonna jaoks küsitavad kulutused tegemata. Foto isiklikust arhiivist

kool) kasutuses on 8658 ruutmeetrit üldpinda, mis teeb ühe linnaelaniku kohta 1,4 ruutmeetrit. Spordihoonete (Põlva Spordikool koos ujula, jõusaali ja võimlaga, lasketiiru, sauna ning Mesikäpahaliga) üldpind on 7758 ruutmeetrit ehk 1,27 ruutmeetrit linnaelaniku kohta. Kõik need hooned on ehitatud ja mõeldud hoopis suurema rahvaarvu teenindamiseks. Täna majandab neid ainult linn. Lisaks on veel kolme kooli (Põlva Keskkool, Ühisgümnaasium ja Roosi kool) ning

36 sotsiaalkorterit) kasutuses on 1700 ruutmeetrit pinda. Kui kõik need objektid oleksid suurema omavalitsuse rahastada, keda need ka sisuliselt teenindavad, siis oleks nende majandamine kindlasti lihtsam.

Miks linnas anti ühinemisele rohkem vastuhääli?

Põhjuseks ilmselt mahukas laen koolimaja ehituse kaasfinantseerimiseks, mille vallavolikogu kiitis heaks alles

ringuid on tagantjärele kritiseerinud ja pidanud lubamatuks ka juba ühinenud omavalitsuste (Suure-Jaani, Vihula, Antsla jt) juhud.

Algkooli juurdeehitus mõni meeter linna piirist kerkis tõsisemalt päevakorda 2009. aastal. Arvestades, et Põlvas asub juba kaks üldhariduskooli, kuhu mahtunuks kõik õpilased, ja samas oli piirkonnas elunevate laste arvu vähenemine juba prognoositav, oldi nii linnas kui ka maakonna omavalitsusliidus

Rakvere vägi vajab väge

Algus esilehel

Paraku hakkas seis muutuma pärast 2009. aasta kohalike valimisi. Seal sai enim hääli senine linnapea Andres Jaadla, kuid kokkuvõttes olid võitjateks sotsiaaldemokraadid, ja nii sai linnapeaks noor sots Rannar Vassiljev. Tõsi, kaua ta linnapeatoolil istuda ei saanud, sest SDE nimekirja kaudu volikokku pääsnud rahvasaadikud hülgasid äkki oma seltsimehed ja tõid koostöös volikogu Reformierakonna esindusega linnapeaks tagasi oma parteikaaslase Andres Jaadla. Moodustus uus koalitsioon, mida toetas ka IRL. Seal algasid ka abilinnapeade

vahetused. Koos Vassiljeviga pidi lahkuma SDE liikmest abilinnapea Kairit Pihlak, asemele toodi senine linnavalitsuse sisekontrolör Marko Torm, kes astus kohe ka oravaparteisse. Torm aga lahkus varsti oma hobiga – ööjooksuga tegelema. Asemele tuli senine Kunda linnapea, keskerakondlasest reformierakondlasest muuten Allar Aron. IRL-i abilinnapea Ain Suurkaev täitis oma ülesandeid aga mitme mehe eest.

Siis lajatas korrupsioonisüüdistus Andres Jaadla pihta. Mõne aja pärast oli Jaadla sunnitud linnapeatoolist loobuma. Kohalikud Reformierakonna liikmed seisid lõhkise küna ees:

keda linnapeaks panna? Niipalju neil reaalsustaju jätkus, et oma volikogu fraktsioonist

URMAS TAMM:

Rakverlaste soov on, et linnajuhtid suudaks tegelda oma põhitööga, mitte kulutada ennast võimuvõitlusele.

Jaadlale väärikat järglast ei otsitud. Agasiistuliappindine Rakvere linnapea, ekskeskerakondlane ja vahepeal Riigi-

kogu esimehe kõrges ametis töötanud Toomas Varek. Suurkaev läks tasuvamale ja ilmselt ka poliitiliselt rahulikumale tööle – Rakvere Haiglat juhutama.

Suurkaevu asemele ei olnud IRL-il oma linnast kedagi tuua. Nii leiti partei ridadest Väike-Maarja mees, sealset valda juhtinud, samuti Saku vallavanemana tegutsenud ja praegugi Väike-Maarja vallavolikogus aktiivset poliitikat ajav Sven Kesler.

Varsti tajusid kohaliku IRL-i esindajad, kui raske on erakondlikult lühikese pingiga väärilisi kandidaate leida. Nimelt hakkas uus abilinnapea Kesler „lammutama“, ta leidis

kuritarvitusi mitmes linnale kuuluvas institutsioonis. Kui seni suudeti Rakveres teatud erimeelsused ja möödalaskmised omavahel lahendada, siis nüüd sai Kesler Rakvere Spordikeskuse isamaaliitlastest juhi Erich Petrovitsi lühikese ajaga nii kaugele, et mees astus ametist tagasi ja on täna juba Jõhvi Spordihooned direktor. Parteikaaslase ametist kihutama aga andis löögi ka Kesleri karjäärile – tema on tänaseks mitmete keerdkäikude tagajärjel ise ka ametist vaba.

Omavaheline arveteklaarimine

Nii on Rakvere linna vägi läinud suuresti linnajuhtide oma-

vaheliste arvete klaarimiseks. Ilmselt mõistavad seda ka kohalikud elanikud, igal juhul on praegu linna valitsevate erakondade maine kahtlane. Rakverlaste soov on, et linnajuhtid suudaks tegelda oma põhitööga, mitte kulutada ennast võimuvõitlusele. Näiteks on Rakvere kanalistsiooni- ja veeprojekti elluviimise tõttu üles kaevatud ning elanikke ei huvita sugugi, millises erakonnast mingi linnajuht on. Peaasi, et asjad liiguks ja linnarahvale ebamugav elukeskkond kiiremini korda saaks. Või on tõesti kogu Rakvere vägi võhmal?

Urmas Tamm

Tallinn 10130 Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Kustuvad lootused

Hiljaegu saime teada, et 40 tuhat noort inimest meie riigis ei õpi ega tööta. Samal ajal igasugused kurjategijad, vägistajad ja mõrtsukad muutuvad ealiselt üha nooremaks.

Milles asi? Ütleme otse, ilma süütumaid sõnu otsimata: see on valekasvatuse ehk kasvatamatus tagajärg. Üha nooremaks muutuvad lastekasvatusest rääkivad inimesed, kellel endal ei ole mingeid kogemusi sel alal ja kelle puhul tundub, et nad loevad kellegi naiivse inimese kirjutatud peatükkidest maha selle osa, mis just neile eriti meeldib. Nii ongi jõutud selleni, et kasvatavad või vanemad oma lapsi karistada ei tohi, ning kui see peaks juhtuma, siis võib laps neid kohtu kaudu vastutusele võtta.

Tulemusena tunnevad lapsed ennast karistamatuna ja teevad seda, mis neile meeldib, kartmata oma tegude tagajärgede eest ise vastutada. Nii arenebki ju kurjategija... Viimane näide on avalikustunud juhtum Tõstamaa koolist: õpilased kiusavad õpetajat (!), viimane aga ei saa ennast kaitsta, sest siis ta võib ise sattuda kiusaja rolli...

Muidugi ei kujune kõigist lastest sõnakuulmatuid, kuid võib kindlalt öelda, et eelpoolnimetatud 40 tuhande noore hulgas on suur osa neid, kellest ülalpool juttu tegin – nad on arenenud vabakasvatuse meetodit viljelevates peredes. Vanem põlvkond aga teab ja mäletab, kuidas lapsed kasvasid ja arenesid endistel aegadel. Sellest ajast on pärit meie rahva lugupeetud eeskujud.

Kuigi kommunistlikus ühiskonnas oli palju taunimist väärivat, oli laste kasvatamine kõrgemal tasemel kui meie tänases ühiskonnas. Alates lasteaiast püüti laste moraalselt ja kõlbelist taset hoida võimalikult kõrgel, et ei saaks tekkida ja süveneda pahelised kombid. Koolis olid lastel sisukad pikapäevärühmad, huviringid, nn isetegevusringid, õpilasmalevad, laagrid jne, mis kokkuvõttes ei lasknud lapsi omapead hulkuma ning süvendasid nende huvi omandatud oskuste rakendamisele vaba aega sisustades. Pealegi iga noor oli kohustatud kooli lõpetama, aga hulkujatele olid erikoolid.

Erialakoolides olid ette nähtud ja määratud kohad, kuhu noor oli kohustatud ilmuma praktika sooritamiseks. Kõigele lisaks oli kutsekooli lõpetanuile kindlustatud töökoht vastavalt erialale ja kõige selle eest ei küsitud hiiglaslikke õppemakse, vaid hästi edasijõudnutele maksti peale – kõik selleks, et riigil jätkuks töökäsi ning oleks siis ka neid, kellelt tulumaksu kasseerida.

Elu näitab, et meie praeguses liberaalses elukorralduses hakkab igast „otsast“ paistma pankrot. Maal on väiketootmine suurelt jaolt ja ka kollektiivsed majandid likvideeritud. Inimesedki on sealt lahkunud, mille tulemusel me omatoodetud toiduga oma rahvast enam ülal pidada ei suuda. Tõstusettevõtete tegevus on lõpetatud, et nad ei pakuks konkurentsi välismaistele kaupadele. Ja mis meist ja meile siis järele on jäänud – odav tööjõud.

Nüüd andis haridusminister teada, et on naiivne arvata, nagu toodaks peale kooli lõpetamist töö kandikul kätte. (!) Sellega on noortele inimestele selgesti antud mõista: pole mõtet õppida, nagunii pole teid meie riigile tarvis. Ehk siis, kui väga tahate, õppige ja mingi laia ilma endale elatist teenima. Aga kui juhtute kõrgkooli lõpetama, siis koristajaks ehk kõlbate...

H. K., Haapsalu
(Palun võimaluse korral minu nime mitte avaldada, siis vast jäävad mu aknad terveks.)

Lõpetage pensionäride röövimine!

Keskerakond algatas Riigikogus seaduseelnõu, et taastada pensionide ja puudega inimeste määratud toetuste tasuta kodukanne, nagu see oli enne 2009. aasta veebruari. Kõnealuse eelnõu puhul on tegemist vajaliku algatusega, mis aitaks Võrumaal tuhandeid inimesi.

Ainuüksi vanaduspensionäre elab Võru maakonnas üle 7000, kellest paljud on sunnitud tegema lisakulutusi, et oma seaduslikku pensioniraha kätte saada. Pensioni kojutoomise eest tuleb maksta teenustasu või siis võtta reis ette lähimasse postkontorisse. Paraku on välismaised pangad väiksemates kohtades oma kontorite ukSED

ammu kinni pannud. Kui varem sai kohalikest postkontoritest Postipanga kaudu raha välja võtta, siis postkontorite sulgemise järel on seegi võimalus kadunud.

Kokkuvõttes tähendab see, et oma raha kättesaamiseks tuleb juurde maksta. Kas see pole riiklik röövimine! Varem oli pensionäridel võimalik tellida pensioniraha tasuta koju, kuid siis otsustas Reformierakonna sotsiaalminister Maret Maripuu hakata vanurite ja puuetega inimeste pealt kokkuhoidma. 2009. a. valitsusse kuulunud IRL ja sotsid tahavad küll jutu järgi pensionäridele meeldida, kuid ei tee vaesema rahva heaks tegelikult mitte midagi. Nemaadki vastutavad, et umbes 100000 inimese elu muutus raskemaks.

Tollal Sotsiaalministeeriumi tekitatud suure segaduse tõttu astus minister Maripuu küll ametist tagasi, kuid teatud otsus jäi jõusse. Nüüd on viimane aeg see rumalus lõpetada! Kui linnades on inimesel võimalik saada oma raha kätte pangaautomaadist, siis maainimesed seda teha ei saa. Maainimene peab praegu oma pensioni järele linna sõitma või tellima eraldi teenustasu eest raha koju. Meie pensionärid ei ole nii rikkad, et seda endale lubada – pensioni kättesaamise tasu tuleb inimeste kõhutaie või ravimite arvelt.

Toomas Paur
Võru linnavolikogu liige,
Keskerakond

Miskarvaline küll tuleb tulevik...

Teadjamat inimesed teavad, et pole meie planeedil ühtki riiki, kus kõik riigialamad oleksid ühel meelel valitsuse kõigi ametnike tegevusega. Eesti Vabariik on sel alal eeskujulik näide. Paljud pole meil rahul näiteks sellega, mis toimub tervishoius ja hariduses ning tööturul. Suur hulk inimesi, kes oma töö ja teadmiste eest tahavad ka vastavat tasu saada, on lahkunud või lahkumas riikidesse, kus selline asi võimalik. Mõnedel see ei õnnestu, ja nood tulevad tagasi. Kahel põhjusel: kas ei leidnud soovikohast tööd või on „äpu siin äpu ka seal“.

Ega 50-aastaseks saanud Euroopa Liidus asjad teisiti käi, kuigi selles pakutakse „suurt sõprust“. Alates sestpeale, kui ajaloolised vastased Lääne-Saksamaa liidukantsler Konrad Adenauer ja Prantsuse Vabariigi president Charles de Gaulle embasid, kuni nüüdseini, mil Saksa liidukantsler Angela Merkel ja Prantsuse president Francois Hollande ülisõbralikult kohtusid.

Minevikku teame, aga tulevik on ikkagi tume. Ole siis EL-is või EV-s. Eriti nende jaoks, kellele need 50 aastat ja hulk aega enne seda pole mitte aja-, vaid elulugu. Esimeses EV-s toonased poisikesed põnevusega kuulasid,

kuidas sõdades käinud mehed meenusid läbitehtut. 1930. aastate lõpupoole, kui vanad sõjakoleddused olid paljudel veel meeles ja hakkasid ilmema uued sõjapärgid, ütlesid mõned, et „ega sakslane seda asja nii ei jäta“. Ei jätnudki – ja kaotas jälle.

Kolmas kord vaevalt et nii läheb. Sakslane mõtles välja midagi uut – asutas liidu oma ajaloolise vaenlasega, tahtes ühendada kõik Lääne-Euroopa riigid, kasvõi ühendriikideks. Aga unustades ajaloo – kunagise kolesuureks paisutatud Rooma riigi uppimineku põhjustas juhitamatuks muutumine. Juba kipub EL-iga samamoodi minevat – ühed avaldavad lahkumise mõtteid, teised, kes oma raha eurode vastu vahetasid, kavatsesid minna omale vääringule tagasi. Mis niisugustel häda, kui nad jätsid oma raha alles. Meie riigijuhid aga andsid jakobsonid, koidulad jm kiiruga paberihundile söödaks...

Ent olgem õnnelikud, et maakera on ümmargune. Nii saame uut-mised kiiremini kätte. Oleks kandidine, siis ei teaks, mis nurga taga on veel sündimas.

Jaan Kadakas
Tallinn, Harju maakond

Savisaare uus raamat riigikogulaste esindustasude eest raamatukogudesse!

Väga palju on juttu nn esindustasude kasutamisest. Tihti peetakse seda raharaiskamiseks. Samal ajal paljud vallavalitsused püüavad kokkuhoidlikult elada.

Kui olid esimesed teated sellest, et varsti tuleb trükist Edgar Savisaare uus raamat „Tõde Eestist“, küsisin kohalikust raamatukogust, et kas on tellitud ka see raamat. Sain vastuseks, et meie vallal pole selleks raha võimalik raisata. Täiendavalt lisati veel, et paljud raamatukogud seda ei tellivat – olevat puha Keski propaganda. Kui Savisaare raamat „Tõde Eestist“ jõudis müügile, siis tuli see mul endale osta. Eeltoodud probleemi lahenduseks pakuks välja: selle raamatu võiks Riigikogus olevad Keskerakonna saadikud oma valimispiirkonna raamatukogudele ja küla-keskustele saata oma esinduskulude arvel. Siis valijad jõuaks veendumusele, et seda nn esindustasu ei raisata.

Poliitikaühiline ühest
Eestimaa vallast

(Kahjuks ei saa kohta ega nime öelda, sest vallas ju kõik tunnevad kõiki.)
Autor toimetusele teada.

Meie turumajandus ehk turgude majandamine kängumas

Tallinna TV „Linnapea tunnis“ kostis murettekitav noot: miks on turgudel kaup kallimaks läinud?

Mäletame ju kõik, et eestlane on läbi ajaloo ikka turult toitu ostmas käinud. Seda oleme taasisesivunud Eestis 20 aastat teinud, tegime 50-aastase okupatsiooni ajal ja vanemad meist mäletavad sama veel ka esimese vabariigi ajast.

Ikka on turul käidud. Esiteks, turul on kaup alati olnud odavam kui muudes müügikohtades. Teiseks, turukaup on enamasti värskem, ilma konservantide ja säilitusaineteta, võrreldes nende toiduainetega, mis tuhandete kilomeetrite tagant kohale loksutatakse, – seega tervislikum. Kolmandaks – eelistame ju enamasti ikka oma, eestimaist, ja sedagi just turul peamiselt leidub. Ja mis veelgi olulisem – turumajandus (turu majandamine) on alati eestlase nokia olnud – on

eestlasele läbi aegade tööd ja leiba andnud, on maainimest toinud ja katnud, on säilitanud maaelu järjepidevust, ka ääremaad.

Mis nüüd juhtus? Pakuks lihtsa võrdluse. Kaks talumeest elavad naabritena. Mõlemal on heal järjel talumajandus ja nad majandavad end võrdsetel alustel, seega stardipositsioon on neil justkui võrdne. Ühel päeval leidis üks naabritest endale hea sponsori või... euroopaliku põllumajandustoeuse (!). Mis nüüd nende vahel hakkab muutuma? Tänu lisatoetustele üks naabritest saab oma majandusse rohkem investeerida, toodangu mahtu kasvatada ja kvaliteeti tõsta, seega ka läbimüügi suurenemise abil hindu langetada jne. Teine, see toetusteta, aga

peab nüüd sellevõrra rohkem pingutama, et naabriga kuidagi konkurentsisis püsida, aga iga päevaga muutub see talle senise võrdse positsiooni asemel nüüd ikka raskemaks, sest finantse napib ja hindade langetamine ei tule kõne allagi. Ei saa ka peale maksta – ostjad aina lahkuvad parematele “rohumaadele”, elanikkond hõreneb, vahemaad turgudeni seega suurenevad, kalli kütuse kulu aina kasvab jne. Eks sellises olukorras ongi täna Eesti turge varustavad talupidajad lõunamaa “odavtootjatega” võrreldes.

Kuri konkurents. Kui konkurents on normaalne ja ilma monopolita, tänu millele hinnad stabiliseeruvad madalal, siis saab see vaid teretulnud olla, kuid Euroopa Liidu konkurents on ju tekitatud ebaausalt – mitmekordselt erinevate toetustega, põhjustades

ebausat (et mitte öelda: kõlvatut) konkurentsi. Aga nii ju saavadki Eesti kauplused hõivanud välismaised suured kaubaketid (Säästu, Maxima, Selver, Rimi jt) kasutada lõunast sisse veetud kõrgesti doteeritud toidukaupu (Hispaania kartul, Ungari kapsas, Poola õunad jpm), mille kunstlikult allalastud hindadega hakkavad nad seniseid turul käijaid enda poole meelitama. **Strateegilisest toidust.** Kohvi ja kakaod, banaane ja apelsine jm jääme alati sisse vedama, aga ülejäänud oleme igikestvalt ikka omal maal oma kättega oma rahva toitmiseks kasvatanud. Vanasti kuulusid ju raudtee, laevanduse ja elektrijaamad stabiliseeruvad madalal, siis saab see vaid teretulnud olla, kuid Euroopa Liidu konkurents on ju tekitatud ebaausalt – mitmekordselt erinevate toetustega, põhjustades

sestki: kas keegi on mõelnud sellele, et ka mõni väiksem epideemia või sõrtaud võib meie toiduteed välismaailmast väga lihtsalt tükiks ajaks äralõigata? Kes meid siis toidab? **Hinnad tõusevad elektrijõul.** Kui nüüd edasi mõelda, et lisaks ebaõiglastele põllumajandustoeustele on veel palju teisigi tõkkeid, tõestamaks, miks meie turukaup aina kallineb võrreldes suurte kaubakettide võimalustega, siis tuleb kohe meelde meil juba käes olevad elektri turuhinnad, mis tõstavad üles kohe terve hinnatõusupiraali ja mille esimesi arveid juba veebruaris näeme. Need on meil isegi Põhjamaade pakettidest kopsakamad. Kas keegi julgeb ennustada, kui palju veel kallimaks muutub nüüd Luunja kurk, samas ju Hollandi odava kurgi hind jääb ikka samaks, sest nendel ju sellist elektrihinna-rallit ei toimu?

Esimesed “viljad” meil juba küpsevad: vaatasin uusi “reguleeritud” vee- ja kanalisatsioonihindu – need firmad ju kõik tarbivad suuresti elektrit. Ja seda peame maksma nüüd meie oma rahva vara – põlevkivist toodetud elektri – eest. Võrreldes Euroopaga on meil oma põllumehe ahistamisi teisigi – nt erimärgistatud kütese hinnad jne.

Väljapääsusut? Raske uskuda, et Eestit päästab, kui talveks turud sulgeda ja kevadel taas-avada. Meie väikese riigi suured kaubaketid on nii võimsad küll, et kevadel võivad kunstlikult ajutiselt veelgi hindu langetada, et endisi turulkäijaid enda küljes kinni hoida. Kuidas kõike seda nimetada? On see dumping, kartellindus, vabaturumajanduse kõlvatu konkurents või miski muu?

Udo Knaps,
Märjamaa, Rapla maakond

Hea lõppmäng otsustab kõik

Kaliningradi PEN-klubi andis enda 10. aastapäeva puhul välja kirjandusalmanahhi "Paralleelid", kus on oma loominguga esindatud ka kolme Balti vabariigi autorid. Kaliningrad ja kirjandus töid jälle meelde need kuulsad "köögid" ja loomeinimeste ateljeed, kust kunagi sai alguse imperiumi lammutamine. Kas midagi sellelaolist võib veel korduda?

REET KUDU
kirjanik

Seoses aastapäevaga avaldas ajakirja peatoimetaja ja kohaliku PEN-klubi esimees Vjatšeslav Karpenko katkendi rahvusvahelise PEN-klubi harast: "Kirjandus, mis on oma olemuselt rahvuslik, ei tunne ometi piire ja peab jääma rahvusvahelise suhtlemise vahendiks, karhuvaheliste või rahvuslike takistuste kiuste. PEN-klubi kaitseb trükivabadust ja on rahujal kasutatava omavolilise tsensuuri vastu. PEN-klubi on kindel, et inimkonna liikumisel poliitiliste ja majanduslike kõrgemate vormide poole on vajalik valitsuse, aga ka muude poliitiliste ja juhtimisstruktuuride vaba kriitika."

Rahvusvaheline Kaliningrad

Kaliningrad, mis on sakslastele kallis Königsbergina ja kus kord Ida-Preisimaa sadulosepa peres sündis Immanuel Kant, on rahvusvaheliselt väga vastuoksusliku mainega. Seejuures teavad ilmselt vähesed üht tõsiasja, mida mulle raudkindlalt väitis Klaipeda kirjanik Nijole Kepeniene. Nimelt olla pärast sõda pakutud hävingust laastatud Königsbergi maatükki Nõukogude Leedule, aga kohalikud ülemused olevat sellest keeldunud: milleks niisugust pommitust veel leedulastele lisamureks vaja? Pealegi pidi NSV Liit kestma igavesti. Kui oleks olnud veidigi ettenägelikumad, poleks Kaliningradi piirkond praegu pinnuks silmas kogu Euroopa Liidule, vaid säraks õnnelike sakslaste poolt taastatud Königsbergina Leedu Vabariigi kaardil ja oleks kohalik turismimagnet lisaks Nidale, kus asus Thomas Manni suvila. Igatahes on selge, miks üks liigutavamaid Kaliningradi kirjanike lugusid on Mihhail Nikitini "Kohtumine Berliinis", milles ta kirjeldab tutvumist vana naisega, kelle kodulinnaks kuni aastani 1945 oli Königsberg. Kui Nikitin kinkis sellele naisele albumi "Königsberg mälestustes", järgnes meeleheitestseen: "Lehitsedes raamatut, hakkas tundmatu ahastavalt nutma,

aga embas seejuures mu abikaasat, silistas sõrmedega ta nägu ja rääkis sõnu, millest me kumbki aru ei saanud, aga mille tähendust me aimasime. See stseen, mis oli vapustav nii meile kui ka vanale daamile, jätkus mitu pikka minutit." Kui aga kirjanik küsis, kas ta tohiks tundmatut tema endisesse kodulinna külla kutsuda, vastas naine kindla eitusega: "Ma ei sõida enam mitte kunagi Königsbergi – see linn on nüüd minu jaoks võõras!"

Kirjanduslik Königsberg

Praegune Venemaa koloniaal-saareke on sellegipoolest suutnud säilitada tihedad suhted muu maailmaga, eriti Leeduga. Vähemalt kirjanduselus. Aga see ei muuda tõsiasja, et Kaliningradi sõites tuleb eurooplasele läbida piiripunkt, mis endisele sovetkodanikule meenutab igavikku kadunud imperiumi, kuid tekitab ka õnnejoovastuse, et raudset eesriiet enam pole. Väga ergastav kogemus igal juhul!

REET KUDU: Meile, kes me oleme taas jõudnud "köökide" ajajärku, mil paljud riigi poolt ülistatud väljaanded kipuvad oskuslikult vaikima või valetama, olgu lohutuseks, et ka "köögi" kaudu võib imperiume ja näiliselt igavesi võimumehi kukutada.

Soovitav ka neile, kes uue elu positiivseid külgi enam üldse näha ei suuda.

Kõige usalduslikumad sidemed on Kaliningradi kirjanikel tänini Klaipeda omadega. Seda tänu nende kirjanikeliidu pikaajalisele esimehele Rimantas Černiauskasele, kes oskas ja suutis korraldada mitmekesiseid kirjandusüritusi, kus ka Kaliningradi mitte kunagi ei unustatud, vanu sõprussidemeid julgalt läbi ei lõigatud. Varalähkunud Černiauskasele on pühendatud tema kolleegi, poeet Lord Clandestinuse laast "Gustas, kes otsustas nime vahetada". Leedu luuletajad on almanahhis esindatud kõige rohkearvuliselt, nende seas ka armastatud klassik Marcelijus Martinaitis.

Kaliningrad ja meri

Kaliningradis oli aga juba stagnaajal omanäoline kirjandus- ja mereelu. Siin otsisid pelgupaikamitmed vene-juudi mere- mehed, ja mitte ainult nemad.

Ühest niisugusest meremehest sai hiljem rahvusvaheliselt tuntud juudi kirjanik Oleg Gluškin, keda sageli Euroopasse esinema kutsutakse. Almanahh "Paralleelid" avaldas seekord tema jutustuse "Juba ette kaotatud *endspiel*", mis algab nii: "Kahetsen, et ma kaua ei pööranud piisavalt tähelepanu lõppmängule. Ma püüdsin malemängus kõike otsustada juba mängu keskel... Tõsised mängijad mõtlesid alati ette, missugune saab olema "endspiel", ja püüdsid jõudu mitte asjatult raisata." Kirjanikuna teab Gluškin siiski suurepäraselt puändi mõjujõudu, igatahes oma jutustuse lõpetab ta võimsate ridadega: "Need, kes hukkusid kuulide all või gaasikambrites, röökisid välja ahastussõnu. Või needussõnu oma timukatele. Või pöördusid palvesõnadega Jumala poole, anudes temalt pääsemist. Aga oli ka neid, kes ei kartnud surma. Räägitakse, et kuulus tantsijatar Mata Hari, kes hukati spioneerimises süüdistatuna, olevat saatnud teda sihtivate soldatite poole õhusuudluse ja hõisanud: "Poisid, ma olen valmis!" Ehk meenusid tantsijatarile poeedi sõnad: "Ükskord naeratab surm meile kõigile. Ainus, mida me võime teha, – talle vastu naeratada!"

Minu "*endspiel*" oleks aga almanahhi "Paralleelid" peatoimetajalt Vjatšeslav Karpenkolt, kes jutustuses "Minu mälu" meenutab kohtumisi niisuguste kuulsustega nagu Andrei Voznessenski ning Bella

Ahmadulina (mõlemad surid 2010).

Kaliningrad ja "köögid"

Eriti lennukas on Karpenko nooruspõlvemälestus "Bella – Bella", aga veel hingeminevamat lugu stagnaaja "köökidest": "Kuipalju tähendasid tookord meie maa elus just need köögid! Ja ka meie riigi hilisemas saatuses. Kahtlematult on nimetus "köök" tinglik – olid ka kunstnike korterid ja ateljeed, kuhu võis koguneda, juua veini ja jutustada "Armeenia raadio" uusi anekdoote, aga olulisim – rääkida sellest, millest ametlikud teadaanded vaikisid või valetasid."

Meile, kes me oleme taas jõudnud "köökide" ajajärku, mil paljud riigi poolt ülistatud väljaanded kipuvad oskuslikult vaikima või valetama, olgu lohutuseks, et ka "köögi" kaudu võib imperiume ja näiliselt igavesi võimumehi kukutada.

Hea lõppmäng otsustab kõik – nii males kui ka elus.

TALLINNA TV 11. - 17. veebruar

ESMASPÄEV, 11.02

06:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
06:15 Aleksei Turovski lood*
06:45 Kaameraga Hiinas*
07:15 Terve tervis*
07:45 Mina, tallinlane*
08:15 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
08:30 Itaalia miniseriaal.
Ameerika tüdruk 2/2*
10:10 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
10:25 Terve tervis*
10:50 Kultuurimeeter*
11:20 Oma Valitsus*
11:45 Kaameraga Hiinas*
12:15 Mina, tallinlane*
12:45 EMV standardantsudes*
13:10 BBC ajalooline film. Britid*
14:00 Pühapäevateet*
15:00 OTSE: Ülekanne Riigikogust
17:15 Draamaseriaal. Armuleek 21/305
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Kaming suun - TTVs tulekul...
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 25/145
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Pealinnapilt
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Krimiseriaal. Nero Wolfe 6/8
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Krimiseriaal. Nero Wolfe jätkub
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Krimiseriaal. Nero Wolfe jätkub
22:20 Mängufilm. Pettus
23:55 TÄNA. Uudised*
00:25 Kaming suun - TTVs tulekul...*
00:50 Pealinnapilt*
01:20 Draamaseriaal. Armuleek*
02:05 TÄNA. Uudised*
02:35 Mängufilm. Pettus*
04:10 Info TV

TEISIPÄEV, 12.02

06:00 TÄNA. Uudised*
06:30 Kaming suun - TTVs tulekul...*
06:55 Pealinnapilt*
07:25 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 25/145*
08:10 TÄNA. Uudised*
08:40 Draamaseriaal. Armuleek*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Krimiseriaal. Nero Wolfe 6/8*
11:35 Kaming suun - TTVs tulekul...*
12:00 Ülekanne Riigikogust*
16:20 Kaming suun - TTVs tulekul...*
16:45 Pealinnapilt*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Teeme ise*
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 26/145
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Linnaosa lood
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Draamaseriaal. Peaminister
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Draamaseriaal. Peaminister jätkub
21:30 Mõtlemis taas
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Mõtlemis taas jätkub
22:35 Dokumentaalfilm. Päästa meid kurjast (USA, 2006)
00:20 TÄNA. Uudised*
00:50 Teeme ise*
01:15 Linnaosa lood*
01:45 Draamaseriaal. Armuleek*
02:30 TÄNA. Uudised*
03:00 Mõtlemis taas*
04:00 Info TV

KOLMAPÄEV, 13.02

06:00 TÄNA. Uudised*
06:30 Teeme ise*
06:55 Linnaosa lood*
07:25 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 26/145*
08:10 TÄNA. Uudised*
08:40 Draamaseriaal. Armuleek*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Draamaseriaal. Peaminister*
10:45 Mõtlemis taas*
11:45 Nõukogude Eesti 1961*
12:00 Lõõtsalood*
12:30 Teeme ise*
13:00 Linnaosa lood*
13:30 Korvpall. Rytas vs BC Kalev/Cramo*

15:25 Draamaseriaal. Peaminister 6/14*
16:15 Mõtlemis taas*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek 23/305
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Teeme ise*
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 27/145
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 BBC draamaseriaal. Pärast surma 6/14
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 BBC draamaseriaal. Pärast surma jätkub
21:25 OTSE: Tallinn 24
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 OTSE: Tallinn 24 jätkub
22:20 Valgust!
22:50 Meedia keskpunkt*
23:20 Mängufilm. Surmani koos
00:50 TÄNA. Uudised*
01:20 Draamaseriaal. Armuleek*
02:05 Tallinn 24*
02:55 TÄNA. Uudised*
03:25 Valgust!*
03:55 Info TV

NELJAPÄEV, 14.02

06:00 TÄNA. Uudised*
06:30 Dokumentaalfilm. Kolkast Ruhnuni*
06:55 Meedia keskpunkt*
07:25 Draamaseriaal. Keelatud armastus*
08:10 TÄNA. Uudised*
08:40 Draamaseriaal. Armuleek*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Tallinn 24*
10:45 BBC draamaseriaal. Pärast surma 6/14*
11:35 Valgust!*
12:05 Koollants 2/18*
12:55 Dokumentaalfilm. Kolkast Ruhnuni*
13:20 Meedia keskpunkt*
13:50 Mängufilm. Surmani koos*
15:25 Valgust!*
15:55 Meedia keskpunkt*
16:25 Tallinn 24*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek 24/305
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Päevakava
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Luubi all
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 OTSE: TeleTallinn. Linnapea tund
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 OTSE: TeleTallinn. Linnapea tund jätkub
21:15 Nõukogude Eesti 1961
21:30 BBC krimiseriaal. Surm Paradiisis 6/8
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 BBC krimiseriaal. Surm Paradiisis jätkub
22:30 Maatriks +
23:00 Mõtlemis taas*
00:00 TÄNA. Uudised*
00:15 Nõukogude Eesti 1961*
00:30 Päevakava*
00:55 Luubi all*
01:20 TeleTallinn. Linnapea tund*
02:15 Draamaseriaal. Armuleek*
03:00 TÄNA. Uudised*
03:15 Maatriks +*
03:45 Info TV

REEDE, 15.02

06:00 TÄNA. Uudised*
06:15 Nõukogude Eesti 1961*
06:30 Päevakava*
06:55 Luubi all*
07:20 Draamaseriaal. Keelatud armastus*
08:05 TÄNA. Uudised*
08:20 Nõukogude Eesti 1961*
08:35 Draamaseriaal. Armuleek*
09:20 TÄNA. Uudised*
09:35 Sini-valge lipu all. Fragmente vanast Tallinnast*
09:50 TeleTallinn. Linnapea tund*
10:45 BBC krimiseriaal. Surm Paradiisis 6/8*
11:40 Maatriks +*
12:10 Mõtlemis taas*
13:10 Päevakava*
13:35 Luubi all*
14:00 Keskkonnanädal*
14:30 Peterburi - Tallinn*
15:00 Koollants 2/18*
15:55 Päevakava*
16:20 Luubi all*
16:45 Maatriks +*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Ühistegevuse pooltund

18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Pärast tunde
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Elamus. Draamateatri peakunstniku Riina Degtjarenkoga teatrist
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Elu peeglis
21:35 ZDF ja Rootsi põnevusseriaal. Arne Dahl "Tee tippu" 2/2
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Arne Dahl "Tee tippu" jätkub
23:10 Tallinn 24*
00:00 TÄNA. Uudised*
00:30 Ühistegevuse pooltund*
00:55 Pärast tunde*
01:25 Draamaseriaal. Armuleek*
02:10 TÄNA. Uudised*
02:40 Elamus. Draamateatri peakunstniku Riina Degtjarenkoga teatrist*
03:10 Elu peeglis*
03:40 Tallinn 24*
04:30 Info TV

LAUPÄEV, 16.02

08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TeVeKe. Multifilm
08:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Draamaseriaal. Armuleek*
10:40 TÄNA. Uudised*
11:10 Elamus. Draamateatri peakunstniku Riina Degtjarenkoga teatrist*
11:40 Linnaosa lood*
12:10 Elu peeglis*
12:40 Valgust!*
13:10 ZDF ja Rootsi põnevusseriaal. Arne Dahl "Tee tippu" 2/2*
14:40 Perefilm. Lapsed hoos TeVeKe. Multifilm*
16:20 Elamus. Draamateatri peakunstniku Riina Degtjarenkoga teatrist*
17:00 Maatriks+*
17:30 Linnaosa lood*
18:00 Kaameraga Hiinas
18:30 Aleksei Turovski lood
19:00 BBC loodussari. Meie erilised loomad
19:30 Roheline Tallinn
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Itaalia miniseriaal. Bandiidipealik 1/2
22:00 Kas tohib?*22:30 Augustiluu 2012, 8. osa
23:55 TÄNA. Uudised*
00:10 Kaameraga Hiinas*
00:40 Aleksei Turovski lood*
01:10 Roheline Tallinn*
01:40 TÄNA. Uudised*
01:55 Kas tohib?*02:25 Augustiluu 2012, 8. osa*
03:50 Info TV

PÜHAPÄEV, 17.02

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 TeVeKe. Multifilm
08:25 Aleksei Turovski lood*
08:55 TÄNA. Uudised*
09:10 BBC loodussari. Meie erilised loomad*
09:40 Roheline Tallinn*
10:10 Kas tohib?*10:40 Itaalia miniseriaal. Bandiidipealik 1/2*
12:20 Helsinki - Tallinn
12:45 Teeme ise*
13:10 Luubi all*
13:35 TeleTallinn. Linnapea tund*
14:35 EMV standardantsudes
15:00 Pühapäevateet
16:00 Koolitants 3/18
16:50 Draamaseriaal. Peaminister*
17:40 Elu peeglis*
18:10 Terve tervis
18:40 BBC ajalooline film. Britid Ameerika eestlased, vol 2
19:30 TÄNA. Nädala kokkuvõte
20:00 Itaalia miniseriaal. Bandiidipealik 2/2
22:00 Suured helid. Orelifestival 2012. Lõppkontsert*
23:10 Mängufilm. Kuulivest
00:40 BBC krimiseriaal. Surm Paradiisis 6/8*
00:55 Ameerika eestlased, vol 2*
01:25 Terve tervis*
01:55 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
02:10 Helsinki - Tallinn*
02:35 Pühapäevateet*
03:35 Suured helid. Orelifestival*
04:45 Info TV

Nädala juubilar JÖRN DONNER 80

Liivapaberihäälne intellektuaal Jörn Johan Donner on Põhjala tuntumaid kultuuri-tegelasi. Tal on olulisi saavutusi nii kirjaniku, kineasti ja poliitiku kui ka diplomaadina.

Soomerootsi, algselt koguni saksa päritolu Donnerite suguvõsa on sajandeid kuulunud Põhjala oluliste perekondade hulka, kelle esindajad jõudsid mõndagi teha nii teaduses ja majanduses kui ka kultuuris. Ega siis asjata mainita Soomes ülituntud protestilaulus „20 perekonda“ Fazerite, Hartwalide ja Sinebrychoffide kõrval ka Donnereid, keda kõik teavad ja paljud kadestavad. Jörn Donnerist räägiti suhteliselt palju juba 1960. aastate alguses, mida kinnitas läbi levihäirete pidevalt Põhja-Eestis jälgitud Soome kolme telekanali programm, iseäranis uudistesaaet. Ta oli siis pigem skandaalselt kuulnud noor kirjanik, Helsingi Ülikooli paberitega filosoofiamagister ja esimesed filmid teinud režissöör. Ta kuulus nende ettenägelike aktivistide hulka, kes asutasid Soome filmiarhiivi. Loomulikult oli see suur uudis, kui selline tegus ja toimekas mees keeldus ajateenistusest Soome armees, valides püssikandmise asemel tollal veel haruldase alternatiivi – tsiviilteenistuse Pori haiglas. Nende kuude kogemusest

sündis raamat „Tervena haiglas“, mis äratas tähelepanu kogu Põhjalas. Ega teda keegi eriti tõsiselt riigivastasuses süüdistanud.

Donneri isa Kai Donner oli rahvusvaheliselt tunnustatud antropoloog, soome-ugri keelte uurija ning vankumatu soomluse eestkõneleja. Ometi siirdus suuresti isemeelne Jörn Rootsi, kus asus tööle Skandinaavia tollase suurima päevalehe *Dagens Nyheter* filmikriitikuna. Ta jätkas aktiivselt ka oma filmide lavastamist. 1963. aastal saigi ta filmi „Pühapäev septembris“ eest lavastajadebüüdi auhinna Veneetsia filmifestivalil!

Donner, keda huvitas ka produtsenditöö, asutas firma *Jörn Donner Productions*, mis aastal 1982 saavutas Soome seni suurima kinotunnustuse – Oscari auhinna Ingmar Bergmani „Fanny ja Alexander“ tootmise eest. Donner võttis filmi produtsendina kuulsat kujukese auhinna-galgal vastu. Soome *Oscar*’eid – *Jussi* auhindu – on Donner võitnud neljal korral – nii lavastaja ja produtsendi kui ka stsenaaristina. Küllap ta kõige kiidetu ja samas kirutum film on erootiline „Must valgel“, milles Donner astus üles kanäitleja ning stsenaaristina. Ta ekraanipartneriks oli tollaste poisilaste meeli erutanud meelas Kristiina Halkola, kes hiljem

tegi tuntuks eespoolmainitud vasakintellektuaali Kaj Chydeniuse laulu kahekümnest perekonnast. Teist korda elas ja töötas Donner Stockholmis 1970-ndate keskel, mil

juhtis direktorina Rootsi filmi-instituudi tööd. Üha rohkem hakkas välja kujunema Jörn Donneri kirjanikualent. Täna on ta ainuüksi romaane (peamiselt

rootsi keeles) kirjutanud mitukümmend. Neist on Eestis ilmunud kaks – „President“ ning „Isa ja poeg“, mis 1985. aastal tõi autorile maineka *Finlandia* kirjandusauhinna. Mõlemad teosed kuuluvad Donneri tuntud romaanisarja, mis jälgib ja jäädvustab Donneri elu läbi mitme aastakümne. Suuresti autobiograafilistes romaanides, mida kokku on tänini ilmunud 11, peetakse Jacob Andersit üksmeelselt autori *alter ego*’ks.

Paaril korral on Donner oma romaane ka kino tarvis lavastanud. Kõikide filmide käsikirjad on ta alati ise teinud. Näiteks sobib hästi „Vastik lugu“, milles peaosa mängis Ingmar Bergmani ja Andrei Tarkovski filmides maailma-kuulsaks saanud Erland Josephson. Staarnäitleja Harriet Andersson, kellega Donner elas mõnda aega koos, kehastas nimiosalist filmis „Anna“.

Donneril oli au paaril korral kuuluda Berliini ja Veneetsia filmifestivali žüriisse.

1980. aastatel otsustas Donner professionaalselt poliitikas kaasarääkida. Ta oli kahekoosseisu välisel Eduskunna liige, esindades Soome Rootsi Rahvaparteid, siis aga liitus Soome Sotsiaaldemokraatliku Parteiga ning töötas saadikuna Euroopa Parlamendis. Soome

presidendivalimiste eel toetas Jörn Donner avalikult, jõuliselt ja edukalt Martti Ahtisaarit, kellest saigi riigipea. Osaliselt ehk seetõttu alustas Donner kõrgetasemelist diplomaaditööd, esindades Soomet peakonsulina Los Angeleses. President Tarja Halonen nimetas 2003. aastal Donneri professoriks. Rahutu hingega mees vahetas aga uuesti erakonda ja pürgis Soome Rootsi Rahvapartei Helsingi nimekirjas parlamenti veel tunamullu. Temast oli siiski edukam suurte kogemustega poliitik Astrid Thors. Jörn Donner on kolmandat korda abielus. Ta esimene naine, viie aasta eest Toonela teedele läinud Inga-Britt Wik oli tuntud soomerootsi kirjanik, kes kirjutas oma kooselu Donneriga sisse kahte romaani. Donneri kuuest lapsest on tuntuim Johan Donner, kes teinud paar tõsielufilmi.

Jörn Donner on tänaseni edukalt võidelnud kopsu- ja eesnäärmevähiga ning jätkab vabakutselise arvamuslimiirina Soome kultuuri- ja ühiskonnaelu jõukohast mõjutamist. Alles hiljuti võis Soome televisioonis vaadata Donneri väärikat versiooni Soome maailmanimega riigimehest marssal Mannerheimist.

Enn Eesmaa

Kohtumine Keskpäevas

Keskerakonna Haabersti piirkonna klubi Keskpäev koosviibimine laupäeval,

9. veebruaril kell 12 Haabersti büros (Õismäe tee 57a).

Külaline Tallinna Linnaarhiivi juhataja Kullo Arjakas.

Klubi juhatus palub osavõtust kindlasti teatada tel. 655 00 80 või 53 337 360.

Lasnamäe seniorsektsioon teatab!

pühapäeval, 17. veebruaril kohtub poliitikahuviliste seniioridega Kesknädala peatoimetaja URMI REINDE.

Räägime elust poliitikas ja poliitikast elus. Kõik on oodatud!

Kohtume kell 14.00 Pae tn 19.

Kontakt: 512 94 89 Pille Lövend

“Meedia keskpunkt” Tallinna Televisioonis

Kolmapäeviti kell 19.30 ja kordussaadet!

Tänased teemad:

- * Kas VEB Fondi raha jõudis siis valitsuspartei kassasse või mitte?
- * Yana Toom tõusis päevateemaks, Allik ja Belobrovstev mitte, kuigi ka nemad osalesid samas intervjuus Vene ajakirjanikule.
- * E-valimisi võidakse juhtida ka välismaalt.

Saates Urmi Reinde, Mart Ummelas, Heimar Lenk

LEHTE SÄRAV

Tugevat tervist ja elurõõmu 75. sünnipäeval!

Keskerakonna Abja osakond

Iilus KESKNÄDALA KALENDER!

Tänase lehega kaasas 2013. aasta kalender igale lehetelijale!

Toimetus vabandab, et kalender eelmisel nädalal postkasti ei jõudnud, nagu lubasime – kes teeb, sel juhtub. See-eest saavad kalendri nüüd ka uued tellijad.

Keskerakonna kampaania „Tule meiega!“

laupäeval, 9. veebruaril

kell 12–15 Rakvere Turu Kaubamajas

Keskerakonna Väike-Maarja osakonna liikmed avaldavad Urmas Kruvele sügavat kaastunnet ema

AINO KRUVE
19.06.1930 – 1.02.2013
surma puhul.